

CERKVENI GLASNIK

Izhaja zadnji teden v mesecu

ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO

Posamezna številka stane 2 Din.

ANDREJ GASSNER †.

Zadnjič smo pisali o njegovi zlati poroki — danes pa ga že krije hladni grob —.

Nenadoma je v nedeljo 27. dec. prinesel brzovjav tužno vest, da je dne 26. dec. v Bolcanu na Tirolskem ob pol dveh jutraj izdihnil svojo blago dušo gospod Andrej Gassner.

Blagega pokojnika lahko imenujemo soustanovitelja modernega Trziča. Kamorkoli se v Trziču ozreš, povsod gledaš sadove njegovega neumornega dela. S svojim zvestim tovarišem Ed. Glanzmannom sta predrugačila obliče nekdanjega Trziča. Trzič mu je postal prava domovina, ki jo je ljubil z vso iskrenostjo svojega srca. Nad 30 let je prebival v Trziču, poznal je vsakega tržana in vse njihove težave. Vsacega je ustavil na ulici, za revnega in bogatega je imel vedno pripravljeno dobro besedo, ni ga bilo pogreba, ki bi se ga ne bil pokojni ne udeležil, če mu je bilo le količkaj mogoče.

Bil je strokovnjak v predilniški in tkalski stroki. V trgovskih poslih je prehodil skoro ves svet zlasti orient, Ameriko in Anglijo, 15 let je vodil v Liverpoolu obširno tovarno in se končno skoro slučajno naselil v Trziču. Mnogo se je udeležoval v našem javnem življenju; pri zvezi industrijcev, v trgovski in obrtni zbornici, pri raznih davčnih komisijah, pri trški občini in v raznih drugih korporacijah.

Pri vsem svojem trgovskem in tovarniškem delovanju pa je ostal vedno vzor katoličan. Bil je vsaki dan po več ur v cerkvi in vsaki dan pri sv. obhajilu. Kot patron župne cerkve si je stekel neminljivih zaslug za olepšavo župne cerkve in zidavo župnišča, duhovščini je šel v vseh ozirih vedno na roko. Največ pa je žrtvoval na karitativnem polju, vse naše karitativno delo sloni na temelju, ki ga je sezidal blagi pokojnik.

Prihodnjik prinesemo med trziškimi vzorniki obširnejši njegov životopis, za danes pa ga vsem župljanom priporočamo v pobožno molitev in hvaležen spomin. Naj mu ljubi Bog obilo poplača, kar je storil dobrega!

Srečno novo leto!

Ko bi na novoletno jutro prišel angel iz nebes in bi se postavil k vratom sv. Andreja in bi zaklical našim župljanom: »Pridite vsi in povejte svoje želje, za novo leto Vam prinašam izpolnitev vseh Vaših želja.« Kaj bi pač vse pravili pred angelom?! Koliko želja in kako različnih bi slišal! Pa ko bi ta angel rekel: »Vsak naj pove le eno željo in ta mu bo izpolnjena.« večina bi bila v zadregi, kaj naj poželi, katera naj bi bila tista največja želja, za katere uresničenje bi najbolj prosili. Pa vendar kaj bi prosili? Nekateri želje bi bile morda zelo skromne, kdo bi si želel le dobro službo, drugi zdravja, tretji miru v družini, zopet drugi sreče v trgovini, obrti ali industriji — — Pa vzemimo, da bi angel poklical vse tiste, ki bodo v letu 1926 šli v večnost in bi jim rekel: »Vi zaznamovani smrti v letu 1926, povejte mi tisto željo, ki želite da bi se vam izpolnila v letu vaše smrti in izpolnjena vam bo. Kaj bi prosili ti kandidatje smrti? Prepričan sem, da bi vsem tem, ali vsaj ogromni večini, izginile ob tej vesti vse posvetne želje.

V zarji smrti postane vse posvetno ničevno, prazno in malo vredno! Iz vernih src bi gotovo privrela iskrena želja: Ah milosti božje ob smrtni uri!

Okrog 60 do 70 je vsako novoletno jutro letnih smrtnih kandidatov v naši župniji. Koliko želja imajo ti ob novem letu, a na smrt misli redko kdo!

Kateri so zaznamovani, sam Bog ve; gotovo pa je, da pride za vsakega izmed nas tudi novoletno jutro, ki bo zadnje v našem življenju — — —

V senci te misli želim vsem župljanom mnogo, mnogo milosti božje v novem letu! V resnici milostipolno novo leto!

Da bi radi in v obilni meri zajemali iz studenca milosti! Da bi kakor žejni jelen po pijači hrepeneli po Kruhu življenja, da bi se množile vrste pri obhajilni mizi — —! Zlasti možje in fantje — —! Mož, mož, v resnici res katoliških mož, mož po srcu Gospodovem, teh bi si želel videti mnogo pri obhajilni mizi v letu 1926!

Milosti polno leto brez grela! Da bi nehalo bogokletstvo, preklinjanje Matere Božje! Da bi rastel med nami čisti rod, da bi ponehalo nečisto in pohujšljivo govorjenje po tovarnah in delavnicah — —! Da bi prenehalo pijančevanje, prepiri po družinah, grešna znanja — —! Ah, koliko želji bi imel — —! Saj jih ni mogoče naštet! A vse se strinjajo v eni želji: **da bi vsi rasti v milosti božji —!**

»To je pa malo«, bo morda kdo rekel, »če nam želi samo milosti božje, človek pač ne živi samo od milosti, mi pač nismo angeli, potrebujemo tudi vsakdanjega kruha — —« Res je to! Tudi kruha, denarja, obleke, stanovanja, zdravja in še mnogo drugih reči potrebujemo. Tudi tega želim, a vse to je prazno in ne prinese sreče, če ni milosti božje — —! Zakaj večno ve-ljavne so Gospodove besede: Išcite najprej božjega kraljestva in njegove pravice in vse drugo vam bo pridejano — — Sreča, sreča src, sreča narodov, raste samo v Bogu in njegovi milosti!

Človeštvo pogosto samo sebi ubija srečo v svetu ravno radi tega, ker je ne išče v Bogu in evangeliju, ampak samo v svetu in uživanju!

Francoski pisatelj Anquetil je spisal knjigo »Satan voditelj plesa«. V prvem poglavju razmotriva vprašanje o umetnosti srečnega življenja. Tu slika, kako človeštvo samo sebi uničuje srečo. Navaja kako uničujejo amerikanci rdečkožce, angleži domačine v kolonijah, francozi črnce itd. Tako pripoveduje, kako je dal francoski major Gerard pomoriti samo v enem kraju 2500 domačinov; ko so bili morilci trudni morije neoboroženih ljudi, so hoteli priklicati zverine, da bi jim pomagale moriti. Privezali so desetletno deklico vrh mravljišča kot vabo, da bi s svojim vpitjem priklicala leve. Celo noč je otrok vpil v groznih mukah in šele proti jutru umrl obgrizen od mravelj, a levov ni bilo, ki bi bili pokazali, da so ravno tako krvoločni kakor francoski vojaki — —. Svoj čas so Rusi 5000 mirnih kitajcev potopili v reki Amur — —. Dalje pripoveduje, kako so francoske kolonijalne čete vjete nemške vojake pogosto najprej oskrunile in jih šele potem milostno ustrelile — —. Nato navaja, kako razkraja človeško srečo nenravnost v spolnih vprašanjih. Nesramna gledališča, luksurijsne pojedine, nesramne ženske, požro milijone in milijone, pri tem pa milijoni žive v pomanjkanju — —. Uživanjaželjnost uničuje v strašni meri ljudsko srečo. Plesni demon se ne sramuje prirejati plesov celo na grobiščih svetovne vojne, tako

prirejajo francozi ples na Hartmannsweilerkopf, kjer počiva 2000 francozov in 3000 nemcev. Po francoski reviji »Revue mondiale« navaja dobesedno: »Te vrste ples je neke vrste spolnega užitka. Tango, šimi, java, foxtrott itd. so plesi za mornarje in beznice po pristaniščih — — Vsako leto umrje 150.000 (reci stoinpetdeset tisoč) francozov vsled strašne spolne bolezni sifilis — — Velik del te bolezni pade na rovaš — plesov —! Nato navaja Anquetil nemoralnost dnevnega časopisa, ki sme javno vabiti k »svobodni« ljubezni. In zato pravi, »ni čudno če raste kriminaliteta, da je vedno več zločincev, tatov, morilcev in človeških propalic —«.

Ko Anquetil tako popiše nemoralnost in nesrečo takozvanega modernega človeka, pa pravi: »Reči moramo, da tu ni sreče. In kje je sredstvo, da se doseže? Treba se je zopet obrniti k veri! Nauk Kristusov je temelj sreče!« Tako piše francoz, ki sam ni kaj posebno veren, a skušnija in zgodovinska dejstva so ga pripeljala do tega spoznanja.

Iščimo torej najprej Kristusa, njegov evangelij, njegovo resnico, njegove milosti in vse drugo nam bo pridejano. Zato: najprej milosti polno novo leto in sreča sveta nam bo pridejana!

Za mladeniče —!

Če bi me kdo vprašal, kaj me najbolj skrbi in vznemirja v dušnem pastirstvu, bi se za odgovor prav nič ne pomišljal in bi takoj odgovoril: naši fantje! Že tri leta premišlujem, kaj bi napravil, da bi se dvignila med moškimi mravnost, dostojnost in zlasti spoštovanje do čistosti in — žene —, a zdi se mi, da moram kar skoro onemogel gledati, kako sirovost, pijančevanje in nečistost terja vedno več žrtev med našo moško mladino. Koliko jih popolnoma propade sebi in svoji družini v nesrečo! Nekaj jih zbiramo v Marijini družbi, kakih 60 pri Orlu in jim skušamo vzgojiti plemenitost duha, a kaj je to, če pomislim, da živi v župniji na stotine mladeničev, ki so vsak dan v šoli pohujšanja, duhovnikova beseda jih pa doseže tako tako redko — —. Zlasti glede obnašanja do dekleta, do žene, koliko bi jim bilo treba povedati! A kje dobiti fante skupaj! Nameraval sem vpeljati fantovske večere po vzgledu dekliških večerov, a si nisem obetal uspeha, ker bi gotovo kdo duhal zadaj politiko in bi se morda začela protiagitacija, predno bi mogel spregovoriti besedo! In končno ali je v masi naših mladeničev toliko idealizma, da bi hodili k takim večerom? Vsled teh pomislov sem se odločil, da bom v našem listu naslovil par člankov na naše fante. Kar bom tem povedal, tudi drugim ne bo škodovalo!

Spoštuj ženo — devico in mater! Ena najgrših strani razbrzdanega moškega je to, da nima spoštovanja do ženske. V najgrših izrazih se izraža o ženi-materi ali dekletu, pred ženstvom se skuša celo nekako postavljati z umazanim govorjenjem, dovoljuje si razne opolske dovtipe na žensko čast, se obnaša proti ženski tako, da si tega niti zapisati ne upam. Kaj vse si dovoljujejo razbrzdani moški napram ženstvu v tovarnah, delavnicah in pisarnah — —! Kolikokrat pride v delavnico komaj šoli odrasla deklica, še nedolžna kakor angel, a nečisti satan v človeški podobi ji začne govoriti o raznih spolnih zadevah v najgrših izrazih — —. In kako satansko veselje ima taka ničvredna propalica, če se mu posreči omadeževati čast nedolžnega dekleta — —! Še baha se s takim zločinom, kot da je storil nekaj junaškega —.

Dekletu govori o ljubezni, a vsa njegova ljubezen obstoja v tem, da skuša onesrečiti »ljubljenko«, da ji vzame to, kar je in bi moralo biti njej najdražje — —. Koliko deklet je »ljubezen« razbrzdanih moških naredila nesrečne za celo življenje in morda tudi za celo večnost! Ali je to ljubezen, ki ubija srečo in prinaša največje gorje!?

Kolikokrat moram slišati od mož in mladeničev žalostno obsodbo: »Kje pa je še kaka poštena dekleta — —!« Prijatelji, kdo pa uničuje poštenost našega ženstva? Moški —! Ko bi naše moštvo spoštovalo ženo, povsod varovalo dekliško čast, ko bi moški ne zapeljavali in pohujševali dekliške mladine,

potem bi med žensko mladino ne bilo toliko žalostno propadlih bitij — —. Seveda, če moški zapelje in pohujšuje dekleta, se baha s tem z junaštvom, norčuje se iz neumne »goske«, ki mu je verjela, ko bi morala vendar vedeti, da jo samo vleče. Če moški zapelje dekleta, mu navadno svet to kmalu spregleda, ne dekleta pa vse meče polena in blato — —. Dekle je postala nečastna in propalica v obeh sveta — moški pa še dalje igra vlogo kavalirja! Večino sramote meče svet na nesrečne padle ženske, moški si pa kakor vrabec otrse prah in blato s perja in lahko dalje živi življenje »poštenjaka«!

Uboga dekleta je šla v službo v imenitno družino! Domači sin jo je zalezoval in jo toliko časa nadlegoval, da se mu je udala — —. Posledice so se pokazale — —. Nesrečno dekleta so vrgli iz hiše z najgršimi psovskami na cesto in jo osramotili pred vsem svetom; gosposki »gigerl« je pa ostal še dalje »kavalir« ali kakor pravi nemec »ein Ehrenmann«. Taka je morala propadlega moštva! Ne rečem vsega moštva, ampak samo propadlega in pokvarjenega moštva! A ta morala se žalibog tudi med našim narodom vedno bolj širi — —.

Proti tej kugi mora vse pošteno moštvo v boj — —!

Značajan mož spoštuje ženo, bodisi pošteno mater ali neomadeževano dekleta; pošten mladenič varuje in čuva dekliško čast, pred dekletom se bo še posebej ženiral vsake nedostojne besede in vsakega nedostojnega dejanja — —. Pošten mladenič bo skušal preprečiti nedostojno govorjenje vpricho žensk, zlasti pa vpricho nedoraslih deklic, potegnil se bo za čast vsakega dekleta ali žene, če bi videl, da je ista v nevarnosti. Krščanski mož ali mladenič gleda v vsaki ženi svojo mater, svojo sestro, svojo hči —. Česar bi ne pustil storiti svoji materi, svoji sestri ali svoji hčeri, tega sam sebi in tudi drugim ne dovoli storiti katerikoli ženski. Koliko mož, očetov bi obtila rdečica, ko bi ga slišala njegova hčerka, kaj govori v tovarni pred drugimi ženskami ali nedoraslimi deklicami! Če bi vedel, da se pred njegovo hčerko kdo kaj takega dovoli, kar si on pred drugimi, bi šel morda na sodišče iskat pravice in varstva za svojega otroka — —. A sam sebe pa ne obsodi. Značajni možje in mladeniči ničesar ne store sami a tudi drugim po možnosti ne dovolijo storiti kaj takega kakor ženi ali dekletu, česar bi si ne dovolili napram svoji materi, sestri ali hčeri — —. Kar zahtevate za svoje žene, matere, sestre ali hčere, to storite tudi vsaki ženski — —! Bodite proti vsem dostojni, olikani, pravični in polni spoštovanja.

V srednjem veku je moral vsak vitez priseči, da bo branil čast žene —. In če bi se ne bil kdaj potegnil za njeno neomadeževanost ali če bi bil sam škodoval ženski časti, bi bil izgubil viteško dostojanstvo — —. Kakšno spoštovanje so uživale ženske v trinajstem stoletju, vidimo iz besed Jamsilla o Manfredu, sinu Konrada IV.: »Cesarski sin je sedel pri mizi z ženskami, ne da bi bil kdaj kaj grešil proti svojemu dostojanstvu; kajti to je predpravica žen, da jim lahko skazujemo brezmejno spoštovanje, ne da bi sami sebe poniževali, med tem ko bi bilo nedostojno na ta način častiti tudi najmogočnejšega moža.« Tako piše zgodovinar Weiss v svoji Weltgeschichte v petem zvezku str. 210. Divjaški Mavri so imeli pred ženo tako spoštovanje, da so opustili obleganje mesta Toledo, ko so spoznali, da je v mestu le kraljica brez kralja.

Zakaj spoštujemo ženo in varujemo njeno čast? Zato, ker to zahteva krščanska pravica in ljubezen. Največje gorje za vsak ženo je, če izgubi svojo čast. In kdorkoli ji to ukrade ali pa pusti krasti, greši proti pravici in ljubezni, ki smo jo dolžni vsakemu človeku.

V vsaki ženi, poročeni in neporočeni, glejmo svojo — mater. Sreča človeškega rodu je odvisna od — človeških mater —! Kdor ubija mravnost ženstva in krade njegovo čast, ta ubija pošteno materinstvo.

Živel je mladenič pokvarjen in razbrzdan. Marsikatere mu dekletu je ukradel nedolžnost in srečo srca! Mnogim je obetal zakon, a je s temi obljubami samo vabil v mreže svoje nečistosti. A prišel je čas, ko je bilo tudi njemu treba resno misliti na to, da si ustanovi družino. Iskal si je sedaj res neveste. In čudno, želel si je — poštene — nedolžne — čiste —! Zdelo se mu je, da jo je našel. Kazala se mu je verna, sramež-

ljiva in v vsakem oziru poštena. In poročil jo je. A že čez par dni sta se razporočila. Prinesla mu je v zakon strašno bolezen nečistega greha — sifilis. Njegovo življenje je bilo uničeno. Sedaj je preklinjal zapeljivce, ki so krivi njegove nesreče — a na to se ni spomnil, da je sam bil ubijalec človeških src in da je sam pomagal odžagati vejo, na kateri sedi sreča človeške družbe.

Kdor ne varuje časti žene, ubija srečo človeškega rodu!

Oznanila za mesec januar.

1. Novo leto. Obrezovanje Gospodovo, sv. m. ob 6. uri z blagoslovom, ob 10. uri slovesna sv. maša z leviti in blagoslovom, med 10. sv. mašo darovanje za fante in dekleta. Pop. ob 2.30 pete litanije M. B. Ta dan je prvi petek v mesecu. Vesoljna odveza.

3. Nedelja imena Jezusovega, prva nedelja v mesecu. Skupno obhajilo za mladeniče in može. Dosedaj smo obhajali praznik imena Jezusovega drugo nedeljo po Razglašenju Gospodovem, od sedaj naprej se bomo pa tudi v Tržiču držali splošnega cerkvenega koledarja in bomo praznovali ta praznik takoj prvo nedeljo po novem letu. Ta dan in vso osmino se morejo prejeti popolni odpustki, ki se lahko naklonijo tudi dušam v vicah. Pogoji: prejem sv. zakramentov, navzočnost pri sv. maši in molitev v papežev namen. Pop. ob 2. ura molitve in pete litanije presv. Srca Jezusovega. Po litanijah je shod za 3. red.

5. Vigilija sv. Treh kraljev, po jutranji sv. maši blagoslov vode.

6. Razglašneje Gospodovo ali sv. Trije kralji. Ob 6. in 10. sv. maša z dvema blagoslovoma, ob 8. z enim blagoslovom, ob 10. slovesna sv. maša z leviti. Pop. ob 2.30 bodo slovesne pete litanije M. B. Ta dan se v pušco pobira za afrikanke misijone.

10. Nedelja v osmini Razglašenja Gospodovega, praznik sv. družine, po pridigi prve sv. maše se skupno moli posvečenje kršč. družin. Pop. je shod dekl. Marijine družbe.

12. Cerkevni računi. Letna pristojbina za cerkevni sedež se določi na 15 Din.

17. 2. ned. po Razgl. Gosp. Po osmi sv. maši je v župnišču dražba za izpraznjene cerkvene sedeže. Pop. od 1.30 do 2. ura molitve za dekliško Marijino družbo, po litanijah shod za žensko Marijino družbo. Pri prvi in deseti sv. maši je darovanje šentanske soseske za sveče, v pušco se pobira za električno razsvetljavo.

21. Sv. Neža, patrona tukajšnje dekliške Marijine družbe, ob 6. orglana sv. maša za dekliško Mar. družbo.

24. 3. ned. po Razgl. Gosp., pop. ura molitve za 3. red. Darovanje dolinske soseske za sveče.

31. Predpepelnična nedelja, shod mladeniške Marijine družbe, skupno obhajilo za dekliško Mar. družbo. Darovanje za sveče Tržiča in Bistrice, v pušco se pobira za električno razsvetljavo.

Šolski vestnik.

V župniji imamo vpeljano Dejanje sv. Detinstva, ki je predvsem družba otrok, ki hočejo z malimi prispevki pomagati paganskim, zlasti afrikanim otrokom. To delo krščanske ljubezni zelo priporočamo za šolsko mladino, ki se s tem uči izvrševati krščanska dela ljubezni in se v njej budi smisel za misijonsko delo. Prispevke za Dejanje sv. Detinstva naj si otroci prihranijo predvsem od raznih darov in pa s tem, da se odreko raznim nepotrebnim izdatkom za sladkarije in drugo.

Mesečna spoved: za dečke osnovne šole v soboto 16. pop., za deklice v soboto 23. tm., drugi dan pri osmi sv. maši je skupno sv. obhajilo. Dečki meščanske šole imajo sv. obhajilo v nedeljo 3. t. m., deklice pa v nedeljo 31. t. m.

Podružnica sv. Andreja.

Še dobro se spominjam izza otroških dni, nekako pred 60 leti, kako so stari tržičani modrovali o nekdanjem Tržiču. Pravili so, da so povečini lesene borne hišice stale raztresene po poreberju okoli župne cerkve sredi lipovega drevja.

Ne rečem, da se je od daleč gledano, kraj jako prilagal, v resnici je pa morala biti to borna naselbina. Zato je umevno, da so pozneje, ko so si opomogli, naši pradedje zapustili hribovske bajte in se nastanili v dolini, kjer stoji zdajšnji trg.

Naš kronist Jakop Peharc omenja v svojih spominih na star Tržič dobesedno: »V 12. stoletju je obstojal stari trg le iz hišic in hiš, ki so stale na levem bregu Bistrice. Bistrica in Mušenik sta se spojala »Pod lipo«, koder stoji zdaj cerkev sv. Andreja. O kakih hišah na desnem bregu Bistrice takrat ni bilo sledu.

Prvo hišo na zdajšnjem trgu so nazivali »Semnovko«, ki je zdaj last Vincencija Klander (pozneje Franc Perko)¹. (Danes je lastnik te hiše gospod Joško Perko.)

Iz te kratke opazke in zlasti iz imena »Semnovka = Sejmovka« smemo s precejšnjo gotovostjo trditi, da se je trg začel razširjati ponajveč vsled sejmišča, za katerega je bil gotovo najprikladnejši in najvarnejši prostor med vodama na mali planoti pod gradom.

Ondi so postavljali obrtniki in trgovci svoje stojnice, v »Sejmovki« so pa grajščinski uslužbenci tehtali blago, pazili na red in prodajali okrepčila.

Ako se zamislimo v duha in navade starega časa, ko se je vedno družilo sejmarstvo s službo božjo, si lahko mislimo, da so si naši pradedje zaželeli v bližini svojega sejmišča kako svetišče in zato zgradili bržkone podružnico sv. Andreja. Seveda je to le domneva, a istina je, da je še dandanes največji smajni dan v Tržiču določen na 30. novembra, t. j. na praznik sv. Andreja in se še dandanes na ta dan opravlja ob 10. uri ondi služba božja.

Pa naj že bo, kakor hoče. Postanek podružnice ne smemo določiti prej, kot koncem 12. ozirom pričetkom 13. stoletja in sicer tedaj, ko so že obstojale na Mušeniku strojarne, vsaj je sv. Andrej patron usnarjev.

Zunanjo obliko, kakor jo je imela cerkvica, oziroma njen stolp tekom časa, poznamo precej dobro iz različnih slik Tržiča, ki so se nam ohranile.

Za časa Valvazorja je bil stolp koničast², dočim vidimo na drugi sliki stolp s čebulasto izbočeno rdeče barvano streho.³

Tretja slika, na stropu podružnice sv. Jožefa izza konca 18. stoletja, nam pa predstavlja streho na stolpu sv. Andreja iz pocinkane pločevine z raznimi okraski. Tudi po požaru 1811. leta je dobil stolp podobno streho.⁴

Cerkev sama se tekom stoletij vzbog pomanjkanja prostora ni mogla bistveno spremeniti. Prvotno je stala na nizkem gričku pod gradom z majhnim pokopališčem obdana in z zelenim lipami obsenčena. Lipe so s časom druga za drugo ginjevale, zadnjo je gotovo veliki požar vpepelil, a navzlic temu je ljudstvo nazivalo prostor pred cerkvico še sredi 19. stoletja »Pod lipo«, čeprav takrat že davno ni bilo nikakega sledu o kakem drevesu.

Vhod v svetišče je bil pod stolpom na zapadni strani, dočim je stal altar na vzhodu. Pozneje so iz prometnih ozirov odkopali grič tako, da je ostala samo na vzhodu mala s travo zaraščena planota, dohod so pa tvorile s hodnikom do stolpa zvezane kamenite stopnice.

Po požaru 1811. leta sta bila v cerkvi dva altarja, sv. Andreja in sv. Lovrenca, na vsaki pa je stalo po 6 klopi, pet z šest, zadnja pa s petimi sedeži. Sedeži razun onih v zadnjih dveh klopih so bili kupljeni, t. j. stalno v posesti posameznih

¹ Župni arhiv VII, 12, 7.

² Dr. Jož. Gruden. Zgod. slov. naroda, III. del str. 1029.

³ Bakrorez brez letnice v posesti gosp. Karel baron Borna.

⁴ Primerjaj Cerkevni glasnik št. 10 str. 3. — Načrt v župnem arhivu. I, 3, 2, 7.

⁵ Žup. arh. VIII, 8-1.

družin, le nekaj malo jih je bilo v najem oddanih za letnih 2 gold.⁹ Zdaj si ne prisvajajo razum patronata nihče več kake pravice do sedežev.

Sicer je bila cerkva majhna, vlažna in razpadljiva, a vzbog svoje starosti silno priljubljena pri ljudih. Vladala je v njej tista tajinstvenost, ki jo najdemo večkrat v starih svetiščih, ne da bi si zamogli tolmačiti nje izvor. Priprosto ljudstvo pravi: »V tej cerkvi se pa kaj lahko moli.«

Res je, da so k temu nekoliko pripomogli stari kipi in sv. podobe, n. pr. kip Brezmadežne, katerega smo že v majnikovi številki omenili. Ali pa velika slika »trpečega Krista v ječi«, ki se še danes nahaja na evangelijski steni podružnice.

Pred to podobo je klečalo nebroj naših pradedov, pred njo so vžigali večno luč in molili v svojih težavah in potrebah. Kaj bi tudi ne, ko gleda blede obraz na rokah in nogah uklenjenega, od vsega sveta zapuščenega Zveličarja tako milo izza omrežja na gledalca, da v stiskah in bedah trepetajoče srce po naravnem nagibu čuti, kje mu je najti utehe.

Enako so razne pobožnosti, ki so se v podružnici opravljale, donašale svoje k priljubljenosti svetišča.

Izza francoske invazije nam je znano, da se je tu vršilo vsak petek v postu popoldan ob drugi uri duhovno opravilo na čast Kristovemu trpljenju s pridigo in litanijami. Šele župnik Valentin Prešern (1807—1818) jo je prenesel v župno cerkev.

Dalje je bilo glede sv. maš dobro preskrbljeno. Vsak torek in petek v letu se je brala ob 8. uri ustanovljena sv. maša. Pa tudi na druge dni v tednu je prišlo po več takih maš. Zdaj je to vse vsled slabe fundacije minilo. — Ko so porušili kapelico sv. Lenarta na gradu, sta se preselili cehi kovačev in usnarjev od tam v podružnico sv. Andreja in tukaj praznovali svoje letne shode.

Nekdaj se je šolarska maša redno tu vršila, a tudi drugače so zasebni duhovniki penzionisti radi opravljali v podružnici sv. daritev.

Naj le omenim dva. O prvem piše naš kronist g. Peharc:

»Dne 14. junija 1831 je umrl prečastiti in velecenjeni gospod Jos. Polc, zasebni duhovnik v 82. letu svoje dobe. Bil je 58 let duhovnik, doktor sv. pisma. Opravljal je kot slepec skozi 10 let vsaki dan sv. mašo. Bil je učen, globokomislen in posebno dober spovednik. Dne 15. junija so ga pokopali, pri čemer se je pa zgodilo to zanimivo, da so nesli tako njegovega očeta, kakor tudi njega po spodnji poti na pokopališče, ker je pri onem voda takrat še lesen most odplavila, pri tem je bila pa cesta na Klancu razkopana in nedostopna.«

Drugi gospod, katerega sem sam osebno poznal, je bil vpokojeni župnik gospod Franc Ksav. Šušteršič. Vsled prehlajenja pri izvrševanju dušnopastirskih dolžnosti je nenadoma popolnoma oslepel. V hudi bedi se je zatekel v Tržič k svoji nečakinji, soprogi mizarja Logarja. Vsaki dan ob 8. uri je maševal pri sv. Andreju, čez dan je pa zbiral mladino krog sebe, jo učil moliti, ji razlagal katekizem in jo vadil v računstvu. Kaj rad in monog je spovedoval, zlasti možaki so nosili svoje težke butare v malo sobico revnega nadvse prijaznega duhovnika. Umrl je v veliki bedi.

(Dalje prih.)

Razno.

Poročeni pari v l. 1925. (Nadaljevanje.) Tomšič Ivan, delavec iz Tržiča in Ivana Tomec, por. 8. avgusta; Hafner Franc, čevljar iz Tržiča in Neža Mokorel, por. 10. avgusta; Merva Janez, delavec, Tržič in Ivana Lombar, por. 29. avg.; Berk Janez, Slap in Julijana Weithäuser, por. 11. okt.; Dolešchal Karl, brivski mojster z Ježice in Marija Zaletel, por. 19. okt.; Frlič Franc, knjigovodja iz Ljubnega in Antonija Wilfan, por. na Brezjah 25. okt.; Čamernik Stanislav, železniški uradnik iz Zagreba in Ivana Košir, por. 28. okt.; Zaletel An-

ton, ključavničar iz Tržiča in Bečan Frančiška, por. 7. nov.; Nemeč Jožef, posestnik od Sv. Ane in Marija Golmajer, roj. Tišler, por. 23. nov.; Jožef Jurjevčič, klepar z Bistrice in Frančiška Jazbec iz Tržiča, por. 23. nov.; Jožef Ahačič, posestnik od Sv. Ane in Cecilija Nemeč od Sv. Ane, por. 28. nov.; Vladimir Pernuš, knjigovodja in Margareta Žepič, oba iz Tržiča, por. 8. decembra.

Poročeni tržiški rojaki v tujini l. 1925. Marija Zavrl, roj. 11. marca 1906, poročena na Brezjah 9. avg. z Andrejem Gaspertlin; Janez Peharc, roj. tu 8. okt. 1899, poročen v Križah 21. febr. z Ivano Pičman; Ivan Papler, roj. 26. avg. 1901, por. v Križah 20. junija; Hildegunda Laussegger, roj. pri Sv. Ani 20. aprila 1894, poročena v Predilu v Italiji 14. junija z Antonom Plankenauer; Konrad Pollak, roj. tu 18. febr. 1860, por. v stolnici v Celovcu 11. maja z Marijo Komposch; Anton Perko, roj. tu 3. sept. 1899, poročen na Koroški Beli 3. maja z Amalijo Zupan; Marija Giorgioni, roj. tu 10. jan. 1899, por. na Koroški Beli 28. dec. 1924 z Ivanom Krajec; Aleš Prezeli, roj. tu 17. julija 1897, poročen v Sisku 15. februarja s Pavlo Cunder; Jožef Juvan, roj. tu 16. aprila 1883, poročen pri sv. Marku v Zagrebu s Heleno Kern dne 26. julija; Franc Rozman, roj. tu 25. sept. 1897, por. 15. avgusta v Trnovem v Ljubljani z Ano Novak; Anton Ahačič, roj. tu 19. sept. 1900, poročen pri frančiškanih v Ljubljani 28. sept. z Ivano Klančnik; Frančiška Zaplotnik, roj. tu 22. febr. 1903, por. pri frančiškanih v Ljubljani 16. avg. z Ivanom Rozman; Andrej Jeglič, roj. tu 30. nov. 1901, por. 14. okt. v Novem mestu; Ivan Schmid, roj. tu 4. maja 1881, por. 26. okt. v Karlovcu s Katarino Svetličič; Ana Zadražnik, roj. tu 31. julija 1905, poročena v Ljubljani pri frančiškanih 22. nov. z Antonom Benčina; Ahačič Katarina, roj. tu 25. nov. 1895, poročena v Zagrebu v žup. cerkvi sv. Blaža 15. nov. z Josipom Štaudinger; Venceslava Štrus, roj. 25. okt. 1899, por. v Rukovacu, Istra z Jušič Francom 6. dec.;

Civilna poroka brez cerkvene je navaden grešni konkubinatski zakon —! Pred Bogom tak zakon nič ne velja. V tujini se maloverni katoličani poročijo civilno, vernim staršem domov pa sporoče, da so se poročili — — —. Tudi v Tržiču imamo take slučaje.

Najdeni predmeti, ki se hranijo v župni pisarni in se ni našel lastnik kljub oznanilom: Usnjata ženska ročna torbica, zlat poročni prstan, najden v Lomu, zlat ženski prstan, srebrna žepna ura, zlat poročni prstan. Ker ti predmeti že dolgo leže v župni pisarni, se bodo prodali v prid župne cerkve, ako se ne oglasijo do 15. jan. lastniki ali pa najditelji.

Izpraševanje za ženine in neveste je ob torkih ob 5. uri popoldan. Ženini in neveste, ki niso rojeni v domači župniji, morajo prinesiti seboj krstni in samski list iz one župnije, kjer so bili rojeni.

Cerkveni sedeži, izpraznjeni v l. 1925, se bodo oddali na dražbi v nedeljo 17. jan. in sicer v župnišču po osmi sv. maši. Cerkveni sedeži se oddajo samo pod pogoji, ki jih navajajo tozadevni škofijski predpisi, priobčeni v lanskem Cerkvenem glasniku.

Naročnina na Cerkveni glasnik za one, ki dobivajo list po pošti, znaša letno Din 27; za one naročnike izven države pa Din 30. — V Križah se dobi Cerkveni glasnik pri gospodu organistu.

Število prebivalstva se je v zadnjih štirih letih zelo pomnožilo v župniji. L. 1921 so pri ljudskem štetju našli v tržiški občini 2379 oseb, pri Sv. Ani 520, v Dolini 444, v Bistrici 419 oseb. Sedaj pa je v trgu 3010 prebivalcev. Če računamo, da se je število prebivalstva tudi v drugih občinah naše župnije pomnožilo v istem razmerju kakor v Tržiču, potem šteje danes župnija okrog 4500 duš.

Preoblečena je bila 8. sept. pri šolskih sestrah nekdanja prednica dekliške Marijine družbe, Dragica Janeš, dobila je ime S. Imakulata.